

RIBALERA

la Tet i l'estany de Salses. Pron. *řibazáltas*, a Llançà (xxii, 110b13). Gentilici: *řibazáltérus* (ALF i en l'enquesta).

MENCIONS ANT. 810 (Salow, *Spr. Uschgn. zw. Lgd. u. Rouss.*, p. 259-61); 923: *Ribas altas* (Alart, *Cart.*, 123; tampoc Ponsich, *Top.*, 53, no en troba testimonis més antics); 961: «ad --- in ipsas *Ribasaltas*» (Abadal, *Eixalada*, p. 189); 1100: in *Ripas Altas*, junt amb *Taineres* (Mor. xxxvii, 237); 1103 (*Hist. Lgd.* vol. i, 656); c. 1105: villa *Ribasaltae*, Sta. Maria de *Rib.* (Hi. *Lgd.* v, 776); 1128: *Bigerano* --- *Ripae Altae* et *Villalonga* (Hi. *Lgd.* v, 1531 = Mor. lIII, 158); 1138: *Ripas Altas* (Mor. lVIII, 133); 1144 i 1145: *de Ripis Altis* (Mor. lXI, 103, 133); 1172: *Ripas Altas* (BABL II, 274).

S. XIV i ss. 1305: el rei de Mall. signa datum in *Rippisaltis* (Font Rius, *C. d. p.*, § 368); 1306: *Ribesaltas* (RLR VII, 50); 1313: *Ribesaltas* (bis) (RLR xxix, 72); 1359: *Rivesaltas* (Alart, *Docs. Gé. Hi.*, 29); 1435: *Ripis altis* (id. ib., 82); 1462: *Ribesaltas* (RLR 20 lII, 5).

A distingir de *Ribesaltas*, barri alt de la vila de Ribes de Freser.

Les Ribaneres, te. de Taüll, terres inclinades, de color negrós: *ribes* + *neres* = *negres* (TVBoí II, 16).

Derivats

No en donem més que els més importants; més en DECat VII, 308b24-309a4 (*Ribal*, *-als*, *Ribassal*, *-als*, *Ribassoles*, *Ribassades*...).

RIBALERA. Sembla clar que és derivat de *Ribal*. Important afluent esq. de la Noguera Pallaresa, a la qual desemboca al peu de Roní, poc més avall de Llavorsí. Ve a coincidir amb la *Ribera de Santa Madalena*: uns fan els dos noms enterament sinònims, altres distingeixen, aplicant l'altre a la part alta, que ja toca amb Andorra. Pron. *la řibaléra*, a Tirvia, 1933 (LI. 2, p. 80).

MENCIONS ANT. 1518: *Farrera* afronte ab la *Riuallera* (*Spill de Castellbò*, fº 51; *Riuallera*, 53r, 71r); 1759: «boscos de la *Ribalera* --- Matha Negra cerca Sta. Madalena --- St. Joan Fumat» (*Capbreu de Castellarnau*, 509). La base *ribal* la documentem en el DECat, i deu ser el mot que forma *Ribaltron* (veg. art. *Altron*). A la vall de Boí *ribalera* vol dir 'marge d'un barranc' (xIII, 174); d'altra banda cf. el parònim *La Rialera*, barranc a la Conca de Tremp, a l'E. del poble de Gulp (xVIII, 90.34).

EL RIBAS: molts, ultra l'ús de «El Ribàs», com a nom sinònim de la ribera de Fillols (Conflent, oït a Cornellà, xxvi, 123.9). Singles pdes. de Lavansa, Pobellà, i te. de la ciutat de València; *Los Ribassos*, a Aós i a Tuixén; Font de *Ribàs Verd*, a Forcall (xxvii, 297.17); *El Ribassal*, a Cullà; *Ribassoles*, a Mont-ros etcètera.

El *Ribast*, format amb un sufix singular. Apareix com nom de molts paratges a tot el NE. i Sud del Prin-

cipat (p. ex., una clotada de Vilablareix prop del límit amb Bescanó); molts més en DECat VII, 308a4-b44.

Ara em sembla que pot ser resultat d'una dissimilació d'un ll. vg. dim. RIPASTRUM: car si ja fou antiga la dissimilació -TRU > -TU havia de donar cat. *-ast*.

RIBELLES. 1) Llog., amb esgl., a l'alta Garrotxa, agre. al mun. de Bassegoda. Oït «*řibélas*», 1927, a St. Aniol (exc. 75 i 136).

MENCIONS ANT. 944: *Rivelles*, consagr. de l'esgl. de St. Julià de ~ (Villan., *Vi. Li.* xIII, 50); 944: «in locum q. nuncupant valle *Ribelles*, vel in ipsa Pruna» (Alart, *Cart. Rouss.*, 17); 998: *Ribellas* (*MarcaH.*, 953); 1000: «*Ribellas* cum villarunculis suis, id sunt Pruna, Fauderotos [? < F(R)AGO(S) DERUPTOS ?] - -» (*MarcaH.*, 957); 1365: S. J. de *Ribellis* (*Lli. Verd*, Alsius, *Nom.*, 195).

2) *Ribelles*, prop del Riu Bragós, veïnat agre. a Vilanova de l'Aguda. Oït *řibéles* a Torà i a Cabanabona (1931, LI. 29, 205, 220); Reig Vdll. en diu *L'Alzina de Ribelles*.

MENCIONS ANT. c. 1033: «in villa de Torres, in te. de *Ribelles*» (*Est. Rom. IEC*, S. F. II, 94n.); 1066: *Ribelles* (*Cart. Tavèrnoles*, 84.27); 1067: «castro *Ribellas*» (id., 86.24); 1066 i 1072 (ib., 84.25, 158.17). Castell d'on seria oriünda la fam. dels *Ribelles* de molts documents dels Ss. XII-XIII (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 476); 1359: *Ribelles* (*CoDoACA* XII, 56).

3) Pda. de Saldes (xxxvii, 65.26).

Riballons, Bosc de ~, a l'esq. del barranc que baixa del Corronco, cap a Durro; sobre la formació del derivat, veg. TVBoí II, 15.

RIBER, llogaret de la Ribera del Sió. Oït *řibé*, a Freixenet (Casac. 1920); a Cabanabona, 1931 (LI. 29, 221). És agre. de Torrefeta.

MENCIONS ANT. 1276: *Riber* (Soldevila, *Pere el Gran* III, 476); 1315 i 1359: id. (*CoDoACA* XII, 251, 48). I cognom molt difós.

RIBERÓ. 1) Pda. *al řiberó*, prop de Bonabosc, te. Arles (xxiv). 2) *El Řiberó de Dalt*, pda. de Torà (xlvi, 140.8). 3) *Hortes d'a řiberó*, te. Biure d'Empordà, on tenen la terra els meus besavis paternes i cosins; sovint glossat per Coromines en *Les Gràcies de l'Empordà* (sota els *Tipanys*).

RIBERA. Nom de comarca o rodalia. En particular: *La Ribera d'Ebre* (o de l'Ebre), des de Benifallet fins a Flix, però també pobles allunyats del riu al llarg d'aquest trajecte; p. ex. s'hi compten ells mateixos, a la Torre de l'Espanyol: «som de la *řibéra d'ebro*» (xIII, 56.8); també abreujant: «*la řibére*», diuen a la Vilella Alta; i gentilici *řiberérs*, Casac. 1920.

Ribera de Xúquer, per a l'extensió i subdivisió de la qual (*R. Alta*, *Central*, *Baixa*), veg. el nomenclàtor de S. Guarner (1966, pp. 8, 9, 14 ss.). Gentilici: *řiberérs* (MGadea, *Terra del Xè* I, 338).

Ribera Xica és el nom que donen alguns a l'alta